

SOLIA

THE HERALD

A Ω

SUMMER 2020

VOL. LXXXV, No. 7-9

CHAIRMAN:

Most Rev. Archbishop NATHANIEL (Popp)

VICE-CHAIRMAN:

Right Rev. Bishop ANDREI (Hoarște)

SECRETARY / ROMANIAN EDITOR:

Mr. Florin Ristache

ENGLISH EDITOR:

Mr. David Oancea

STAFF:

V. Rev. Dr. Remus Grama

Mr. Mark Chestnut

Mr. Richard C. Grabowski

SOLIA-THE HERALD (ISSN 0038-1039) is published quarterly for \$15.00 per year: United States, \$20.00 per year: Canada, and \$25.00 per year in other countries by the Romanian Orthodox Episcopate of America, 2535 Grey Tower Road, Jackson, MI 49201-9120. Periodical postage paid at Jackson, Michigan, and additional offices. Phone: (517) 885-3257, Fax: (517) 522-5907. E-mail: solia@roea.org. Internet: <http://www.roea.org>.

POSTMASTER: Send address changes to: SOLIA-THE HERALD, P.O. Box 185, Grass Lake, MI 49240-0185, U.S.A.

Photo submissions: Use high resolution/quality digital camera settings (at least 300 dpi).

Articles and news published in SOLIA do not necessarily reflect the views or the endorsement of the Romanian Orthodox Episcopate of America.

Contents

- 3 *Let's Celebrate!*, Archbishop Nathaniel
- 4 *Învățăturile Sfinților Părinți*
- 5 *Entuziasmul ca mod de viață*, Diacon Nicolae Marinescu
- 7 *The meaning of the Cross*, Fr. Cristian Frunzulică
- 8 *Yoga - a special ascesis or a healthy workout?*, Priest Pavel Serzhantov
- 15 *2020 Scholarship Recipients*
- 16 *Bujea Family Foundation Scholarship*
- 17 *Virtual Summer Camp Vatra*
- 20 *From Parishes and Monasteries...*
- 22 *Financial Report*, Mr. Mark Chestnut
- 23 *Pastoral Changes*
- 24 *Thank you, participants in the 2020 Episcopate Congress!*
- 25 *„Frica este consecința minciunii”*, Florin Ristache
- 32 *Vatra Generations Appeal*

The Solia — The Herald editors thank you for the positive feedback that we received. We encourage you to send us comments, suggestions and to continue your generous support of our publication. Thank you! Vă mulțumim!

Let's Celebrate!

Holiday or Holy Day? What is in a “word?” In Canada, people take a “Holiday;” in the US, it’s a “Vacation.” For both, a “Holiday” is a “different day.” The origin of the English word, “Holiday,” is “Holy Day,” a day of sacred significance, a day of faith, a day when work was suspended in honor of a holy event.

In North America, there are “National Holidays” as well as other holidays based on some long-forgotten event. Canada and the US each has its own “Thanksgiving Day.” One is never quite sure, though, to whom one is giving thanks. It cannot be to “God,” because to which “god” is one to give thanks? Someone may say, “I’ll pray for you,” when what is meant is “I’ll reflect on your problem.” Even politicians might say: “We need to ‘pray’ for this”, but what they truly mean is that given time, matters will change. In the public realm, to “pray,” has a secular connotation of temporary “thoughtfulness.” An invocation to the Deity is very far from minds and hearts.

There are “Holy Day” observances which even overshadow some National Holidays, although the “holiness” is disfigured into “Holidays.” Among them, “Valentine’s Day,” actually “Saint Valentine’s feast day”; “Halloween” actually, “All Hallows’ Day” or “All Saints’ Day.” Not far behind are “Christmas,” actually “Christ’s Mass,” and “Easter” which is actually “Pascha,” or the “Resurrection of Christ.” Christian “Holy Days” are the basis for what became secular North American “Holidays.”

These were first faith-based and then became generally practiced in a secular setting; and more recently, are being “transfigured” into more acceptable and non-committal celebrations. For some reason (maybe the once large Irish population), Saint Patrick’s Day remains with the prefix “Saint,” at least for now, until some “public” outcry. I recall the attempts (continuing attempts) to un-name the many California cities whose names have a religious basis: “Los Angeles,” “Santa Monica,” etc, etc, etc.

The commercialization of “holy days,” is not the fault of shrewd entrepreneurs but of the shoppers. As I write, “Halloween” candy is at half-price; Thanksgiving dainties line the shelves, and Christmas trees are blinking in stores. Oops! Not “Christmas” trees, but “Holiday” trees! What was once, “Easter Break,” became “Spring Break”; and now, “Spring Holiday” is an expression that relegates the word “Easter” to the dust bin of the past. Holidays can only be Holy Days if the original reason for the celebration is known and honored by a faith community.

Christian celebrations are not “National Holidays.” They are placed on the turntable of choices along with every creed or celebration newly invented. We have been experiencing this morphing for generations. Although the reshaping

of once external faith-celebrations in society is taking place, the original faith commitment must remain nestled in the heart and life of the believer.

North America, like Europe, is now “Cosmopolitan.” “Cosmos,” the Greek word for “universal” or all-embracing. My cell-phone calendar automatically informs me of holidays/holy days of many faiths and cultures even “foreign” to my experience. This certainly reflects our present societies. The Romans had a “Pan-Theon,” a shrine where the government provided a niche for every deity under Roman rule; none was more “divine” than another. “Smart” rulers. The Jews, however, worshipped the “Unseen” G-D and kept aloof. It seems that Christians must follow this kind of “spiritual stubbornness!” Christians today must remind ourselves that whatever transformation takes place in our societies, we must simply continue to honor our “Holy Days” as we have for 2,000 years.

+NATHANIEL, Archbishop

Învățăturile Sfinților Părinți

Cum voi descrie, Stăpâne, fața Ta dumnezeiască, cum voi exprima vederea negrăită a frumuseții Tale?

Cum pe Cel pe care lumea nu-L încap, Îl va cuprinde sunetul limbii?

Cum va putea exprima cineva iubirea Ta de oameni?

Șezând în lumina sfeșnicului ce strălucea și-mi lumina întunericul și negura nopții, mi se părea că sunt ocupat în lumină cu o citire, urmărind cuvinte și cercetând legăturile lor.

Și în vreme ce mă aflam, Stăpâne, ocupat cu acestea, deodată mi Te-ai arătat de sus cu mult mai mare ca soarele și-ai strălucit din ceruri până în inima mea.

Toate celelalte le vedeam ca un întuneric adânc.

Iar prin mijlocul lui trecea din ceruri până la mine, nevrednicul, un stâlp luminos, tăind tot văzduhul.

Și îndată am uitat de lumina lămpii, am uitat de casa unde mă aflam, părându-mi-se că șed într-un văzduh întunecat.

Am uitat cu totul și de trupul meu însuși.

Și-Ți spuneam Ție și-Ți spun și acum din adâncul inimii:

„Miluiește-mă, Stăpâne, Tu singur, miluiește-mă, pe mine care nu Ți-am slujit niciodată în niciun fel”.

*Sfântul Simeon
Noul Teolog
Frescă din
capela
Seminarului
Teologic Liceal
Ortodox
„Sfântul Vasile
cel Mare” din
Iași, România*

Sfântul Simeon Noul Teolog, Imnul 25

Pentru o ediție on-line a imnurilor, accesați: <https://tinyurl.com/yylhjdct>

Entuziasmul ca mod de viață

Răsfoiam mai deunăzi un caiet cu însemnări din facultate. Am găsit acolo un citat, sau mai degrabă o notă de subsol. *Entuziasm = zeul din tine.*

Nu îmi mai aminteam de unde l-am preluat. Citeam mult și divers pe vremea aceea. Așa că am luat dicționarul. Definiția cuvântului entuziasm este *stare afectivă caracterizată prin însuflețire puternică, provocată de pasiune, admirație, interes pentru cineva sau ceva; încântare, exaltare, frenezie, patos.*

Da, asta știam. Dar ce e cu zeul ?

M-am adâncit în căutări ca să găsesc etimologia cuvântului. El vine din limba greacă și se traduce cu *a fi sub influența sau posedat de un zeu.* La origine, cuvântul desemna o însuflețire sau o inspirație divină. Mai apoi, peste secole, el și-a pierdut conotația religioasă și a rămas doar cu sensul de pasiune pentru ceva.

Și mă gândesc: sfinții apostoli și părinții Bisericii au fost, înainte de toate, oameni entuziaști. Au scris teologia creștină și au lăsat norme de viață cu o energie inegalată ce avea ca proveniență pe Dumnezeu, în Care ei au crezut până la moarte. Uneori, moarte martirică.

Acest entuziasm nu este tot una cu un hobby. Colecționarul de timbre are un hobby. Entuziastul este animat de o energie aproape nesecată. Își găsește în această energie forța de a contiuna atunci când îi e greu, de a rezista atunci când este combătut sau prigonit, de a prefera moartea, atunci când i se cere să se lepede.

Evangheliștii și-au scris operele sub

influența inspirației divine. Au fost entuziaști. Și se vede asta din lectura Evangheliilor. „*Veți cunoaște adevărul și adevărul vă va face liberi*”. Dacă asta nu este un exemplu de optimism și o sursă de entuziasm, atunci nu știu care ar fi.

„*Și vom veni la el și ne vom face locaș în el*” spune Mântuitorul despre omul care crede. Omul care și-a deschis ochii sufletului și a început să îi facă loc lui Dumnezeu în sufletul lui este atins de degetul lui Dumnezeu. Devine tot mai mult curățit și înduhovnicit, așa cum fierul se înroșește și se curățește în foc. Omul credincios devine, prin prezența lui Dumnezeu în el, entuziast.

Copiii sunt entuziaști. Ei sunt curioși. Cred fără dubii și întrebări, se joacă fără granițe și restricții, se împacă fără resentimente. Se pot bucura de lucruri mici și pun energie în tot ceea ce fac. Cum spunea Cioran, la copii, pentru că au trăit mai puțin pe pământ, amintirea lui Dumnezeu e mai recentă. Nu degeaba spunea Brâncuși, *atunci când nu mai ești deloc copil, ai murit de mult.*

Tinerii sunt entuziaști. Ei iubesc fără teamă, calcule ori interese de-ale oamenilor mari. Chiar și puiul de vultur se avântă afară din cuibul lui, la primul zbor, fără să aibă siguranța că va reuși să zboare sau să aterizeze lin. El știe doar că trebuie să o facă, altfel nu va putea zbura niciodată. Este un *leap of faith*, un salt al credinței.

Vârșnicii sunt și ei entuziaști, în felul lor. Chiar dacă avântul tinereții s-a domolit, s-a maturizat. Înțelepciuni-

nea și experiența bătrâneții sunt roade ale entuziasmului tinereții. Mă gândesc la Sfântul Ioan Evanghelistul la aproape o sută de ani, în insula Patmos, scriind Apocalipsa sub inspirația – sau, să-i spunem, entuziasmul – divin.

Nu îmi imaginez entuziasmul ca pe o stare de frenezie nedefinită, ca a omului care caută dar nu știe ce. Îl văd mai degrabă ca pe o stare de luciditate, de energie creatoare.

Un om entuziast nu poate să poarte ură în sufletul lui. Nu poate să cadă în mlaștinile disperării atunci când zilele sunt rele. Nu poate să fie deranjat de prezența celorlalți în viața, în orașul, în parcul sau în piața lui. Distanțarea socială nu este pentru el o piedică în relațiile cu semenii. Un om entuziast știe să zâmbească, să fie pozitiv, să interacționeze, atât cât îi stă în putință. Să vadă jumătatea plină a paharului.

Un om entuziast îi face reclamă lui Dumnezeu prin faptele și vorbele lui. Îl face pe Dumnezeu și credința în El, mai interesanți decât păcatul.

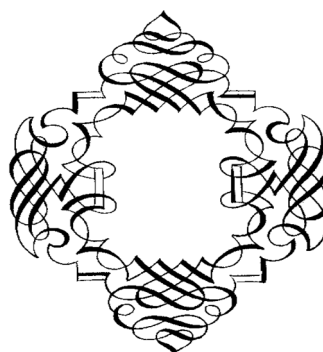
Un om entuziast devine, fără voia lui, un *leader*, un exemplu de urmat. Vrednicul de pomenire părinte Sofian Boghiu spunea: „*Cine se abține de la vorbăria deșartă și de la patimile de tot felul, de la plăcerile trecătoare, nu din dispreț față de oameni și de viață, ci din focul unei prea mari iubiri față de Dumnezeu, un asemenea om, dacă nu fuge el după oameni, fug oamenii după el. Unde e flacăra mare în suflet, acolo se adună oamenii să-și încăl-zească sufletele lor reci*”. Nu se putea da pentru entuziasm, o definiție mai poetică decât aceasta: focul unei prea mari iubiri de Dumnezeu.

La polul opus entuziasmului stau plictiseala și nepăsarea. Ambele sunt păcate moderne, deghizate uneori ca precauție, respect sau confort cu orice preț. Par mai inofensive decât crima sau furtul, dar sunt la fel de păguboase. Plictiseala, pentru sine, iar nepăsarea, pentru cei din jur.

Nu îndrăznesc să mă gândesc ce s-ar fi întâmplat cu lumea dacă Dumnezeu ei ar fi fost unul plictisit ori nepăsător. Probabil că am fi sucombat cu toții sub greutatea propriilor păcate. Dar Dumnezeu este blând și lesne iertător. Îndeamnă la pace și bucurie. Este El Însuși pace și bucurie. De aceea „*S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi*” (Ioan I, 14)

„*Îndrăzniți!*”, ne spune Hristos. Fiți entuziaști. Lăsați-l pe Dumnezeu să vă ghideze viața, să se reflecte în voi ca lumina într-o oglindă, să vorbească prin voi printr-un limbaj dincolo de cuvinte, să se roage împreună cu voi prin suspine neștiute. Și așa veți împlini legea lui Hristos.

**Diacon Nicolae Marinescu
Catedrala Bunavestire,
Montreal**

The Meaning of the Cross

"May I never boast except in the cross of our Lord Jesus Christ, through which the world has been crucified to me, and I to the world" (Galatians 6:14).

What is communicated to us through the symbol of the Cross? We cross ourselves in the name of the Holy Trinity every time we pray, and every time we participate in worship. It is a conscious act of acknowledgment and appropriation of Christ's death and resurrection; it is the seal of the new life that we experience in Jesus Christ. The cross symbolizes sacrifice, self-offering and love. *"Whoever wants to be my disciple must deny themselves and take up their cross and follow me (Matthew 16:24).*

The love of God is revealed to us in the extreme humiliation and suffering of the crucifixion. Through the Holy Eucharist, we become one with Christ, and we receive the power to offer ourselves in the same way. Every time we come together for worship, we say: *"Let us offer ourselves and one another and our whole life to Christ our God"* (Divine Liturgy of St. John Chrysostom).

The human body with the arms wide open takes the shape of a cross, but that is also the position that we take when we want to embrace our loved ones. It is the symbol of reception and meeting of another. On the cross, God is diminishing Himself;

He is limiting his omnipotence for the sake of humankind. His death on the cross is a sign of His eternal and ever-abundant love.

In the ancient world, the cross represented the sign of torture and death, therefore a sign of negation of life. But God has transformed it into a symbol of life. Through His sacrifice, the cross becomes the sign of our redemption, sanctification and renewal in Jesus Christ. *"For the message of the cross is foolishness to those who are perishing, but to us who are being saved, it is the power of God."* (1 Cor.1:18). Those who follow and abide by Christ's commandments rightly perceive that the message of the Cross is not madness, but it represents the power of sacrificial love. *"Father, forgive them, for they do not know what they are doing"* (Luke 23:34). It is that love that makes us capable of praying even for our persecutors; the love that only God can sow into our hearts and can make us true imitators of Christ and children of the Most High. *"But I tell you, love your enemies and pray for those who persecute you, that you may be children of your Father in heaven. He causes his sun to rise on the evil and the good, and sends rain on the righteous and the unrighteous"* (Matthew 5:44-45).

Fr. Cristian Frunzulica
St George Cathedral
Regina, Saskatchewan

YOGA - A SPECIAL ASCESIS OR A HEALTHY WORKOUT?

Nowadays, yoga classes are offered in any fitness center. How did this happen? Yoga used to be practiced by Hindus only. The situation changed approximately 150 years ago. British culture was persistently promoted in India. Some locals were eager to absorb the new culture, while others ignored it. Some tried to convince the British that Indians had their indigenous culture, and Hinduism was not merely one of the national religions but a strict adherence to the eternal and universal order of life. According to them, the eternal order (Sanatana Dharma) is applicable to the best followers of any religion, almost like laws of physics are applicable to all people. The Indians used yoga as an example to demonstrate the validity of such statements to Christians.

Indian intellectuals Europeanized yoga, and yoga exercises began to be perceived as scientific experiments and centuries-proven techniques that could help people overcome various life challenges and resolve medical, psychological, and spiritual problems. One hundred years ago, yoga became a fashionable and popular trend. Nowadays, many people believe that hatha yoga is primarily a healthy workout. It is not. Let us look it up in the yoga monography published in India: "Hatha yoga... is a branch of the Hindu soteriology; that is, a system of techniques developed to help those who practice it achieve relief and salvation"¹

Soteriological techniques! So, people practicing hatha yoga strike uncomfortable poses and do breathing exercises not for the sake of health, but for the sake of salvation. A Christian theological term—soteriology—was openly used to define yoga. Yes, yoga is an ascesis (sadhana), and yogic teachings are based on soteriology. Yoga exercises are spiritual practices representing the neo-Hinduist way of attaining salvation.

Comparing yoga to Christian ascesis—Making a choice

It is important to decide what we are going to compare, for selection of proper comparison items is the key to obtaining meaningful results. The Orthodox tradition of Hesychasm seems to be a more fitting example of the Christian ascesis than British Protestantism, because Anglicanism incorporates only fragments of the traditional Christian ascesis and is tainted by some arbitrary ascetic techniques and external influences.²

Integral Yoga is a good example of yogic ascesis, since it was developed by Aurobindo Ghose (Sri Aurobindo, 1872-1950) on the basis of the classic yoga schools. Ghose graduated from a university in England, which allowed him to practice yoga and methodically analyze the meaning of the yoga exercises. Ghose has dozens of thousands of followers all over the world. There are even large Integral Yoga Centers in St. Petersburg and Moscow.

In essence, Integral Yoga has three components:

1. Asceticism based on the classical yoga schools;
2. Personal occult experiences of A. Ghose and his associate Mirra Alfassa (aka The Mother, 1878-1973);
3. An original take on evolutionary theory—yoga is perceived as for people to evolve further. The goal of Integral Yoga is to ensure the evolution of people's minds into superminds (supramentalization); those practicing Integral Yoga will supposedly achieve immortality.

Phases of asceticism: Two pictures in broad strokes

The Ladder of Divine Ascent describes Hesychastic asceticism as thirty steps that Christians need to take to achieve *ascension*. Such ascension is impossible without help from above, without Divine grace descending upon people. The first ascetic steps of *The Ladder of Divine Ascent* primarily focus on exercise in *repentance* (Steps 1-7). They are followed by the steps aimed at *struggle with the passions* (Steps 8-26). *Holy stillness* is a rarely achieved experience of holy living (Hesychasm, Step 27). Then comes the step of *sacred prayer* (Step 28), and finally the step of *dispassion* (Step 29) and the step of *Divine love* (theosis, Step 30).

Integral Yoga's approach to asceticism differs from Christian spiritual ascension. Along with ascension/evolution (from matter to spirit), Integral Yoga also comprises descension/devolution (from spirit to matter). In other words, Integral Yoga describes *bidirectional spiraling* in the hemisphere.

The first phase of Integral Yoga is achieving the *silent mind*. This experience creates favorable conditions for the next essential phase—*receiving the descending "force of Sri Aurobindo and the Mother."* In this phase, Integral Yoga allegedly surpasses the supramental states of mind achievable in classic yoga³ and yogis believe that those who reach this stage are on a par with gods.

If yogis continue with these ascetic practices, they become superior to the Hindu gods and gods of other religions. When they reach the phase of so-called *yoga of the cells*, further supramentalization of their mind and body occurs on the cellular level. A. Ghose believed that Krishna resided in his body and that his body would never die. Nevertheless, Ghose passed away in 1950.

The phase of silence—Details and comparison

The concept of the silent mind in Integral Yoga means stopping the flow of thoughts and observations. A. Ghose used to say that "a bowl must be emptied so that the divine drink can fill it." Yogis clear their minds of "vibrations/thoughts" to shift from

mental consciousness to higher levels. Silence supposedly gives yogis the ability to discern vibrations; for example, they can differentiate between the vibration of anger and the vibration of spiritual revelation.

Silence is occasionally accompanied by a sleep-like trance. Ghose disapproved of the yogis who overindulged in “the sleep,” considering it the highest stage. A yogi can achieve silence using psychological techniques. To achieve this phase, yogis need to practice systematically. Their routine includes such exercises as clearing their minds for several minutes, repeating the same mantra that led them to yoga, imagining themselves on a quiet surface of the ocean and merging with its endlessness.

Unlike Integral yoga, Christian ascesis does not begin with silence. First, repentance is needed to cleanse oneself of sinful impurities. The Greek Church fathers understood repentance to be the changing of the mind, but this is by no means the same as the altered state of mind achieved in yoga. Repenent *metanoia* makes Christians realize that the sins they carelessly committed earlier keep them away from the eternal blessedness of the Heavenly Kingdom.

Let us compare. A. Ghose believed that Christ’s commandment to seek first the Kingdom of God was a call to equate oneself with a deity through yogic meditations. Such interpretation of the Heavenly Kingdom is unac-

ceptable for Orthodox Christians. We do not consider ourselves equal to God; we are but His creations. Our sins drive us away from God, while our repentance brings us closer to Him.

The required preparation for holy stillness, including repentance and overcoming sinful passions, is foreign to yoga. Integral Yoga does not deal with the problem of sinful passions; instead it focuses on self-control and repression of the ideas and desires that control a person’s mind (this includes anger management). Yoga uses psychological techniques to resolve this problem. **There is a crucial difference between the concept of the silent mind in Integral Yoga and the Hesychastic stillness of the mind, as the latter is used to free the mind from sinful thoughts.** The similarity between the concepts of thought and vibration does not make the ascesis of Hesychasm and yoga closer to each other.

Descending “Force of Sri Aurobindo” -- Details and comparison

Asanas of hatha yoga and exercises of raja yoga awaken the “force of kundalini”. This force flows upwards in a person’s “subtle body” through “chakras”. These energy centers are inactive in a regular person, and yoga activates them. *This is the true goal of yoga; it is not health or relaxation!*

Integral Yoga offers an alternative for the “force of kundalini”. The more powerful “force of Aurobindo” is a descending, and therefore, “more

divine” force. It was A. Ghose who made this superpower available to his disciples. He used to boast that Integral Yoga begins where most yogis finish their training. According to him, hatha yoga helps achieve “silence” and awaken kundalini, but it does not provide the descending superpower/consciousness. In Integral Yoga, the super force descends upon a person’s head and then moves down to the heart and lower.

After receiving the “force/consciousness of Sri Aurobindo”, you are *enlightened*—a “Witness” is now dwelling in your conscience. You no longer need to ponder problems and look for information in books. All you have to do is tap into the “force of Aurobindo” to access knowledge/gnosis, and the “Witness” will guide you in the right direction. “The force of Sri Aurobindo and the Mother” helps people practice yoga continuously and effortlessly.

Let us compare this concept to the Hesychastic experience of bringing the mind into the heart. At a cursory glance, it seems similar to the descending force in Integral Yoga. Yogis may receive the descending force during *japa*, i.e. multiple repetition of a sacral formula. Based on this, G. van Vrekhem in his book on Integral Yoga concluded that yoga exercises were similar to the Jesus Prayer of the heart. However, he was more inclined to find the similarities between yoga and ancient heretical gnosis characterized by pantheism, reincarnation and occultism. A. Ghose himself said that his ascesis was neo-gnostic in nature:

“In the moment of gnostic transformation, evolution crosses a line beyond which occurs a supreme and radical reversal of consciousness... it is difficult for mental thought to understand... supramental nature.”

A. Ghose planned to become a gnostic superman.

The term “gnosis” also exists in the Hesychastic tradition, but it has a different meaning and is used in a different context. Repentant struggle against passions leads Christians to holy stillness and knowledge/gnosis. What kind of knowledge do hesychasts obtain? They learn the *logoi* of the created world; that is, they learn God’s plans for the created world. Integral Yoga offers a totally different knowledge of the world: an impersonal deity itself becomes a cosmos. In other words, the deity is devolved, while a person’s evolution consists in gaining knowledge of the divine nature of people and the divinity of the entire cosmos.

M. Eliade, a religion scholar who practiced yoga, also made a distinction between the spirituality of neo-Hinduism and Christianity. Speaking about the Jesus Prayer, Eliade noted that the goal of the classic yogic practices (*pranayama*) is to alter the mind, while through the Hesychastic practices, [Christians] strive to achieve personal communication with God.

Hesychasts identify two steps of the sacred prayer to God: a stage of heartfelt prayer and a stage of continuous/self-initiating prayer. Again, it seems

similar to Integral Yoga, but the similarity is only skin-deep, as on a certain stage of the ascesis, the descending force turns into a continual rather than short-term experience. “The force of Sri Aurobindo” reaches the heart and then moves down. In contrast, as St. Ignatius (Brianchaninov) wrote, focusing ascetic practices below the heart is the cause of false religious experiences.

Yoga of the cells - details and comparison

After ridding oneself of vibrations, a yogi’s mind becomes “silent” and is filled with “the divine drink” by way of “the force of Aurobindo”. B. Enginger,⁴ the closest disciple of “the Mother”, described this phase of Integral Yoga as follows: “The first “drops” are simply exhilarating... the cells are filled with delight – just like cherries in brandy... no “ecstasies” can be compared to that corporeal wonder.”

A few weeks later, B. Enginger’s permeation with the supramental was replaced with the more powerful impact of the descending force. A mystical hammer seemed to be pounding on his body. It was a painful—“martyric”—transformation, and Enginger felt that the cells of his body were “crying”, repeating the mystical mantra, “You ARE Here.”

Enginger mistakenly believed that yoga of the cells would give him immortality. A. Ghose explained the process of achieving immortality as follows: The chakras would take over

the functions of the bodily organs and the person would have the undying “body of light”. Ghose believed that “the divine creature leading a gnostic life would have a profound and clear understanding of what was happening in others, and perceive their consciousness and lives as his/her own... and that the actions of such a creature would not be based on the superficial love.”⁵

Instead of immortality, Enginger experienced nothing more than religious ecstasies with occult intoxication. He perceived the light of the surrounding objects, walked inside objects, and enjoyed super-effective relaxation provided by the light. He also experienced the ecstasies of contact with Agni, the god of fire.

Now let us compare the yogic experience with the highest Christian ascesis—dispassion, i.e., “the resurrection of the soul before the resurrection of body”. Overcoming spiritual death (sins and passions) puts a man on the threshold of the created world, ensuring *theosis* and preceding the eschatological resurrection of the dead. According to St. Silouan the Athonite, dispassion transforms a Hesychast’s body into relics, bestowing grace upon the hesychast just as grace is bestowed upon martyrs. We know from the history of the Church that martyrs could endure inhuman tortures. It was not because they were in a religious trance that had an anesthetic effect. There was a different reason. The martyrs’ bodies were transformed by grace, and just like sacred relics they

were higher than their suffering, at times higher even than physical corruption.

Elder Silouan's dispassion was like communion of Divine, fiery love (*The Ladder of Divine Ascent*, Step 30). He saw the Divine Light. This was not a hallucinatory trance, but a personal communication with our beloved Lord Jesus Christ, a supernatural, visual, and mental perception of Christ. Fr. Silouan's dispassionate love manifested itself in the form of love toward his enemies. This act of love was difficult for the elder, as the enemies of the Church were torturing and executing Christians in his homeland.

Elder Silouan aspired to foster love, avoiding the soul-crushing feeling of hatred for one's persecutors. In contrast to Enginger, he did not want his life to be a pursuit of enjoyable trances or religious intoxication. Fr. Silouan did not search for illusory unity with the surrounding world on the other side of the "superficial love" described by Ghose. Real love for God and people is a profound feeling. This love will start burning in your heart if you reject the self-deification that is inherent to yoga. Love is fostered by the Divine grace. Instead of learning to control desires and getting rid of vibrations, it requires people to overcome anger, pride and other passions.

Things I did not want to talk about

In this article, I have provided a brief comparison of the asceticism of Integral Yoga and that of the Hesychasts.

We compared the experience of yogic "silent mind" "cleared from vibrations" to the experience of holy stillness of the mind that is free from sinful thoughts. We also compared the experience of the "descending force/consciousness" to bringing the praying mind into the heart and moving on to ceaseless prayer. Finally, we compared the yoga of the cells to the bodily endurance of dispassionate ascetics.

All of this was done to perform an *analytical* comparison of the Hesychastic and yogic asceticism. I did not want to start this article with yoga masters' quotes about Christianity, as I wanted to avoid an *excessively emotional* comparison of Christianity and yoga. Although, I should mention at the end of this article, that A. Ghose was disdainful of Christianity, while M. Alfassa and B. Enginger were fiercely hostile toward it.

Moreover, I focused on Integral Yoga and did not cover the classic yoga schools. Now I will briefly comment on this matter. G. Feuerstein's Encyclopedia of Yoga clearly states that all schools of yoga agree on one thing: **"Yoga is a samadhi (trance)"**. *Some exercises in various schools of yoga are in fact trance techniques, taught even by non-religious coaches in fitness centers.* Various trance conditions give yogis "healing",⁶ "relaxation", "inspiration", "perception of divine power and mind expansion". With time, an *unhealthy dependence on getting into a trance* is developed.

Hesychasts knew about the danger of getting into trance-like states. They

warned that when people seek trances, they are deceived, acquiring false spiritual experience.⁷

1. M. Burley, *Hatha-Yoga, Its Context, Theory and Practice*. (Delhi, 2000), 1.

2. In the early 20th century, Anglicanism was influenced by Methodism and Revivalism.

3. According to the Integral Yoga teachings, supramental states of mind may be reached by religious geniuses of other denominations, for example Christ or Buddha.

4. B. Enginger (1923–2007) is better known under his neo-Hindu name Satprem, given to him by The Mother.

5. A. Ghose, *The Life Divine*, Book 3. Collected Works. v. 16 (St. Petersburg, 2016), 444–445 [Russian translation].

6. When studying “healing”, many people discover that yoga strangely cures only functional or psychosomatic disorders and neuroses. Organic pathologies treated by evidentiary medicine somehow cannot be cured by “activation of chakras”. This begs the medical conclusion: “Healthy yoga exercises are “placebo-based treatments”. However, the article entitled “How Yoga Can Wreck Your Body” (<https://sektainfo.ru/kak-jogamozhet-razrushit-vashe-telo/>) questions the harmlessness of such exercises. It is a loose translation [into Russian] of the article published in *New York Times* (Original article can be found at <https://>

www.nytimes.com/2012/01/08/magazine/how-yoga-can-wreck-your-body.html).

7. Patristic authors state this even more emphatically. St. Ignatius Branchaninov, for example, many times underscored the grave danger of seeking religious “states” or “experiences”. This is called in the Russian Orthodox lexicon *prelest*, or spiritual delusion. It has often led to madness. — OC.

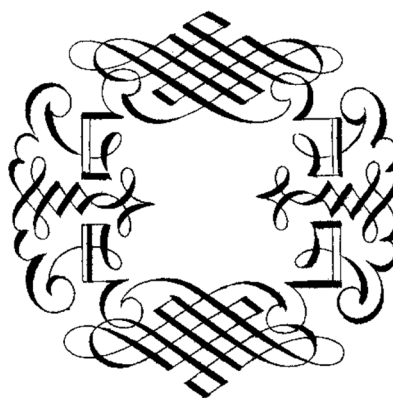
By Priest Pavel Serzhantov

Translation by Talyb Samedov

Originally posted by

Pravoslavie.ru on

August 10, 2020

SCHOLARSHIP RECIPIENTS

DUMITRU GOLEA GOLDY-GEMU SCHOLARSHIP (\$1,500)

This scholarship is awarded to undergraduate college students of Romanian origin. In addition to all the required documents, each applicant writes an essay on the topic: "How my Romanian Heritage Helps Make Me a Better American."

Julia M. Kalugar is a recipient of the 2020 Goldy-Gemu Scholarship. She attends Wayne State University, Detroit, MI, majoring in Marketing & Supply Chain Management and minoring in Communications. In her essay, Julia writes: "My Romanian Heritage has made me who I am: a strong and hardworking young woman with a deep love for family and friends and an unwavering appreciation for where I came from."

Alexandra K. Patrascoiu is a recipient of the 2020 Goldy-Gemu Scholarship. Alexandra graduated

with high honors from Land O' Lakes High School in Land O' Lakes, FL in Spring 2020. Besides finishing with a 4.7 GPA, she participated in: Varsity Soccer, Future Business Leaders of America, National Honors Society, Spanish Honors Society, Relay for Life, and National Beta Club. Her community activities included: Greek Orthodox Youth of America, Big Brother Big Sister program, St. Margaret's Hospice for Children in Distress, March of Dimes, Feeding Tampa Bay, Metropolitan Ministries and the Tampa Greek Festival. Alexandra began her college career at The University of Florida (Gainesville) during Fall 2020 where she plans to major in Business Management. In her essay, Alexandra writes: "My Romanian heritage has made me a more global-minded citizen, and I empathize for people of foreign cultures. My personal experiences, with faith as the guiding post, have shaped the person I am..."

WILLIAM R. STANITZ / AROY SCHOLARSHIP (\$1,000)

In August of 1971, the Constantin J Stanitz family of Chicago established a Scholarship Fund in memory of their son, William Robert Stanitz, who met a premature tragic death in California.

Grace Subu is the recipient of the 2020 William R. Stanitz / AROY Scholarship. Besides having had an outstanding academic career at Annandale High School in Annandale, VA, graduating with a 4.3 GPA, she was also active as: a writing tutor; member of the Teen Advisory Board of the library; a competitive sabre fencer at the Virginia Academy of Fencing; member of the

English and History Honor Societies. Her church activities include: Valea Plopului (Romania) Mission Trip; Camp Vatra camper and counselor; IOCC Leadership Conference Delegate; Youth Equipped to Serve (YES) Program participant; St. Mary's Orthodox Youth Group leader and participant. Grace began her college career in Fall 2020 at the College of William & Mary in Williamsburg, VA.

VICTOR POP SCHOLARSHIP (\$1,000)

The Victor Pop Scholarship was established in memory of the late Victor Pop by his family to honor his legacy of hard work and perseverance in life which resulted in great achievements.

Daniel R. Phillips is the recipient of the 2020 Victor Pop Scholarship. Daniel is a graduate student at The Ohio State University – Austin E Knowlton School of Architecture, majoring in Landscape Architecture and minoring in Architecture. Daniel has been extremely active in his parish's (Presentation of Our Lord, Fairlawn, OH) and Episcopate activities.

BUJEA FAMILY FOUNDATION INC.
300-533 Victoria Ave., Regina, SK S4N 0P8

ANNOUNCEMENT

The Bujea Family Foundation was established in 2004 as a charitable foundation of Eleanor and John Bujea. As part of Eleanor and John's legacy, a scholarship was established to persons resident in Canada who are in need of financial assistance and who are members of the Orthodox Christian faith.

We are pleased to announce our first scholarship to Psa. Oana Roman Frunzulica. Psa. Oana is a nurse. She graduated from Lorain County Community College in Ohio in 2009, with an RN degree. She worked as an RN in a nursing home for 2 years and in 2011 returned to Romania, where she worked at Polisano Clinic for 3 1/2 years. Psa. Oana and her husband were approved to immigrate to Canada, sponsored by St. George Orthodox Cathedral, where her husband is the parish priest.

In order to become an RN in Canada, she must complete the ONCIEN Program at Saskatchewan Polytechnic. She was accepted into the program in 2020 and hopes to graduate in August 2021.

Psa. Oana has 2 children, Ana (4) and George (2).

Congratulations, Psa. Oana!

SUMMER 2020

Solia The Herald

Virtual Summer Camp Vatra 2020!

Due to the pandemic, we ventured into unknown territory of online camp, and this summer we organized *Virtual Camp Vatra 2020 (VCV 2020)*, with over 70 students participat-

ing on Zoom, from the United States and Canada. Week 1: Monday, June 29 to Friday, July 3, from 12pm to 3pm with morning prayer led by Bishop Andrei from the Vatra Chapel, followed by an interactive session on a specific theme, small group session, games testing knowledge and interactive projects. The next three weeks, the Vatra Connect Sessions, twice each week in the evening, with activities: “Hang Out with the Bishop”, Icon Presentation, Icon making class, Jeopardy sessions. Week 2: Monday, July 27 to Friday, July 31, 2020, with the same schedule as Week 1.

The participants were divided into Seniors group (ages 14-17), led by Fr David Subu and Deacon Ananias Sorem, and the Juniors (ages 10-13). The Junior English group was led by Fr Cosmin Antonescu and Fr Mircea Vasiu, and the Junior Romanian led by Fr Cezar Pelin and Fr Ionut Sandu.

RUGAȚI-VĂ ȘI LUCRAȚI PENTRU UNITATE ORTODOXĂ ÎN AMERICA DE NORD 17

Solia The Herald

SUMMER 2020

Mrs Jessica Hendricks was the VCV Administrator assisted by a team of young adults: Elizabeth Schester, Elena Bucciarelli, Andreea Ursu, Stefan Kleinhenz and Bethany Avramaut. Thank you all who worked behind the scenes to prepare and execute this awesome adventure!

SUMMER 2020

Solia The Herald

**In the words
of one of our
“virtual”
campers: “It
was better than
I expected it to
be!”**

RUGAȚI-VĂ ȘI LUCRAȚI PENTRU UNITATE ORTODOXĂ ÎN AMERICA DE NORD 19

From Parishes and Monasteries...

The patronal feast of the Nativity of the Virgin Mary, September 8, 2020, celebrated at Vatra Romaneasca, by His Eminence, Archbishop Nathaniel, His Grace, Bishop Andrei, Fr. John Konkle and the nuns from Holy Dormition Monastery.

Hramul Paraclisului de la Vatra Românească, 8 septembrie 2020.

His Grace, Bishop Andrei, blessing the beginning of the construction of Saint Andrew Church, Potomac, MD. September 14, 2020.

Preasfințitul Andrei binecuvântând începutul lucrărilor la Biserica Sf. Andrei.

SUMMER 2020

Solia The Herald

His Grace, Bishop Andrei, at the 50th anniversary of the consecration of Holy Cross Church in Alexandria, VA, September 13, 2020.

Aniversarea de 50 de ani de la Sfințirea Bisericii Sf. Cruce.

Hierarchs and Clergy at the Divine Liturgy for the patronal feast of the Orthodox Monastery of the Transfiguration, Ellwood City, PA, August 6, 2020.

Bishop Andrei with the nuns of the Holy Transfiguration Monastery, 2020.

RUGĂȚI-VĂ ȘI LUCRAȚI PENTRU UNITATE ORTODOXĂ ÎN AMERICA DE NORD 21

FINANCIAL REPORT**EPISCOPATE SUPPORTERS**

M/M Leonard Jones, Philadelphia, PA	\$200.00
Elizabeth Ciocanea, Cleveland, OH.....	\$100.00
Joe & Jessica Wise, Rocky River, OH.....	\$100.00
Constantin T Nan, Carrollton, TX	\$97.50

GENERAL DONATIONS

Holy Cross, Alexandria, VA.....	\$1,535.79
(Hierarch Travel Expense)	
Holy Transfiguration Monastery, Ellwood City, PA.....	\$500.00
(Hierarch Travel Expense)	
Holy Transfiguration Monastery, Ellwood City, PA.....	\$500.00
(2020 Pilgrimage)	
St George, Canton, OH.....	\$500.00
(Hierarch Travel Expense)	
St Andrew, Potomac, MD.....	\$300.00
(Hierarch Travel Expense)	
Mihail Teodorescu, King of Prussia, PA.....	\$200.00
Mihaela & Traian Antonescu, Ashburn, VA.....	\$100.00
Peter Lee, Huntingdon Valley, PA.....	\$100.00
Steve Marila, Chicago, IL.....	\$100.00
Steve & Kathy Mirov, Stafford, VA.....	\$100.00
Veturia Nicula, Livonia, MI.....	\$100.00
Mircea Horia, Dearborn, MI.....	\$97.50
(St Mary Cemetery)	
Elaine Luca, Struthers, OH.....	\$35.00
(Archbishop's 40th Anniversary of Episcopacy)	
Pavel & Floarea Getejanc, Washington, MI.....	\$50.00
Mary K Stanesa, Dearborn, MI.....	\$50.00
Marcella Bourean, Warren, MI.....	\$40.00
George Flunder, Yorkton, SK.....	\$21.04
Dr Maria Corondan, St Clair Shores, MI.....	\$15.00
M/M Michael Schester, Plymouth, MI.....	\$15.00

MEMORIAM

Domnica Shunda, Fullerton, CA.....	\$500.00
(IMO John V Shunda)	
Liviu George Constantinescu, Simi Valley, CA	\$300.00
(IMO Viorica & Marin)	
Doina & Alexis Vircol, Wilmette, IL.....	\$200.00
(IMO Zamfira & Vasile Posteuca)	
V Rev Fr & Psa George Treff, Hermitage, PA.....	\$50.00
(IMO Bonnie L Treff-Morin)	
Anka Mezin, Shelby Twp, MI	\$20.00
(IMO Nikola)	

DEPARTMENT OF MISSIONS

St Dumitru, New York, NY	\$5,500.00
(Donation for Moncton Church Purchase)	
Dr Maria Corondan, St Clair Shores, MI	\$100.00
(Donation for Moncton Church Purchase)	
Anonymous	\$25.00

SUMMER 2020

Solia The Herald

2020 EPISCOPATE ASSESSMENT

St George Cathedral, Southfield, MI	\$18,445.00
Holy Nativity, Chicago, IL	\$5,000.00
St John, Old Hickory, TN	\$2,250.00
St Elias, Ellwood City, PA	\$1,475.00
Holy Ascension, Montreal, QC	\$1,405.00
St John, Toronto, ON	\$780.00
St John the Baptizer, Glendale, AZ	\$680.00
St John, Woonsocket, RI	\$590.00

VATRA GENERATIONS

Holy Cross, Alexandria, VA	\$3,464.21
Elizabeth Ciocanea, Cleveland, OH	\$500.00
Doina Teodorescu, Royal Oak, MI	\$500.00
M/M John Pop Jr, Northbrook IL	\$300.00
Deacon Laike Misikir, Ann Arbor, MI	\$242.82
Ricky Tonita, Regina, SK	\$150.00
Kenneth & Jennifer Roman-Wansack, West Middlesex, PA	\$125.00
(In Celebration of Archbishop Nathaniel's Birthday)	
Nick & Marie Avramaut, Middleburg Hts, OH	\$100.00
(IMO Bonnie Treff-Morin)	
Patricia A Barbat, Hermitage, PA	\$100.00
Silvia Costea, Northville, MI	\$100.00
Gary & Vicky Danis, Plymouth, MI	\$100.00
(IMO Bonnie Treff-Morin)	
Anonymous	\$50.00
Dorothy Aldea, Royal Oak, MI	\$50.00
(IMO Bonnie Treff-Morin)	
Jennifer M Calin, Deerfield Beach, MI	\$50.00
(IMO Bonnie Treff-Morin)	
M/M Richard Long, Akron, OH	\$50.00
(IMO Bonnie Treff-Morin)	
Vasile & Stela Socite, Burr Ridge, IL	\$50.00
(IMO Mother: Maria)	
Protodeacon/Mrs Wayne Wright, Uniontown, OH	\$50.00
(IMO Bonnie Treff-Morin)	
Teva Regule, Brookline, MA	\$48.32
(IMO Bonnie L Treff-Morin)	
Goldie Kalugar, Sterling Hts, MI	\$25.00
(IMO Bonnie Treff-Morin)	
M/M Robert Omilian, Sterling Hts, MI	\$25.00
Psa Martha MacLellan, Winnipeg, MB	\$20.00
(IMO Holovach & MacLellan Families)	

PASTORAL CHANGES

ASSIGNED / RETIRED

IONESCU, V. Rev. Fr. Dumitru, was assigned Temporary Administrator of St. Mary Parish, Las Vegas, NV, effective August 29, 2020.

GIUBEGA, Rev. Fr. Daniel, was granted retirement effective October 1, 2020.

RUGAȚI-VĂ ȘI LUCRAȚI PENTRU UNITATE ORTODOXĂ ÎN AMERICA DE NORD 23

LUPESCU, V. Rev. Fr. Ioan, was granted retirement effective October 1, 2020, and attached to St. Stephen the Great Parish, Clearwater, FL.

NEMES, Rev. Fr. Ilie Geani, was released from his duties as Parish Priest of St. Nicholas Parish, Alliance, OH, and assigned Parish Priest of Holy Nativity Parish, Chicago, IL, effective October 14, 2020.

PALANCEANU, V. Rev. Fr. Daniel, was released from his duties as Parish Priest of St. Mary Parish, Las Vegas, NV, and assigned Parish Priest of St. George Parish, Canton, OH, effective August 15, 2020.

THANK YOU, PARTICIPANTS IN THE 2020 EPISCOPATE CONGRESS!

On Saturday, October 17, 2020, the 88th Episcopate Congress was held online via a webinar format, due to the COVID restrictions. Over 190+ delegates (necessary quorum was 132) participated via their electronic devices from 11 am – 5:15 pm. The organization of such an event required extensive planning and patience with the process. Being the first time launching a “virtual” Congress, and due to inevitable communication issues related to the post office, email deliveries, and time constraints for registration, a small number of delegates were not able to attend, which we regret. Nevertheless, the overwhelming majority of eligible delegates

did join the meeting and participated by typing their questions into the Q&A area, by raising their hands to request to be recognized to address the Chairman, and by voting via the Polls. We thank all delegates, members of the Chancery Staff and technical team who contributed to the success of this event.

The Congress overwhelmingly approved two Recommendations by the Episcopate Council: 1) Leasing of Vatra farmland to Nextera Energy for use as a Solar Farm. 2) Obtaining a Credit Line if needed to complete the renovations in progress on the Bishop’s Residence. Additionally, the Congress approved two Resolutions: 1) Thanks to Archbishop Nathaniel and Bishop Andrei for their guidance and care during the COVID pandemic. 2) Request to the Holy Synod of Bishops to elevate the ROEA to the rank of Archdiocese.

**„Frica este consecința
minciunii”
(Sfântul Paisie Aghioritul)**

Titlul prelegerii de față își găsește completarea într-un alt citat de-al Sfântului Paisie: „Niciodată omul nu s-a temut atât de mult de boală și de moarte ca acum, când nu se teme de Dumnezeu”¹. Tot în acest context, demn de menționat este un autor care a dedicat două tratate temei minciunii: Sfântul Augustin. Scrise la un interval de aproape 25 de ani, operele *De mendacio* (395) și *Contra mendacium* (422) diferă la nivelul conținutului, însă rezultatul studiilor sale este același: „Oricine s-ar gândi însă că există vreun fel de minciună care să nu fie păcat s-ar înșela pe sine în mod rușinos, închipuindu-și că-i onest înșelându-i pe alții”². Dar, dacă minciuna are capacitatea de a naște frica, atunci care este motivul pentru care oamenii se tem cel mai mult? Conform Sfântului Paisie, cel mai însemnat motiv este boala și, eventual, moartea. În strânsă legătură cu acestea se află, bineînțeles, suferința. Este posibil ca, în special în ultima perioadă, acestea să-și fi făcut simțită prezența în viața fiecăruia dintre noi, mai mult sau mai puțin; în legătură cu acestea, Sfântul Augustin afirmă: „Moartea, de care în mod prostesc se tem oamenii – pe când să păcătuiască nu se tem –, nu ucide sufletul, ci trupul, așa cum ne învață pe noi Domnul în Evanghelie (Mt 10,28), de unde ne îndeamnă să nu ne temem de ea: însă gura care minte ucide nu trupul, ci sufletul”³. Cu toate acestea, sentimentul de frică are un scop: omul trebuie să se teamă de Dumnezeu. În acest sens, aceasta devine o virtute. De ce este important acest lucru? Pentru că, așa cum am văzut, omul nu este doar trup, ci și suflet, iar acesta se află mai presus de trup. Continuă Sfântul Augustin: „Însă, așa cum sufletul trebuie situat mai presus de trup, la fel și adevărul trebuie situat mai presus chiar de suflet, așa încât sufletul să-l râvnească nu doar mai mult decât râvnește trupul, ci chiar mai mult decât pe sine însuși. [...] Iar dacă Lot – cu toate că a fost un om atât de drept, încât a fost demn să primească drept oaspeți chiar și îngeri – și-a oferit fiicele spre a fi pângărite de Sodomiți, acceptând să fie violate mai curând trupuri de femei decât de bărbați (Gn 19,8), atunci cu cât mai multă grijă și consecvență trebuie păstrată neprihănirea sufletului întru adevăr, de vreme ce cu adevărat [sufletul] este de preferat trupului său precum și un trup de bărbat [e de preferat] unui trup de femeie?”⁴. Superioritatea aparentă a trupului bărbătesc în raport cu cel femeiesc, în viziunea Sfântului Augustin, trebuie privită din perspectiva repulsiei acestuia față de sodomie și de alte „pângăriri” (immunditia). Această aversiune atinge cote impresionabile atunci când, în mod cu totul excepțional, Sfântul Augustin ajunge să admită că minciunile care au ca scop evitarea acestora nu ar trebui numite păcate, fiind una dintre foarte puținele concesii pe care autorul le permite minciunilor⁵.

Semnificația fricii în Vechiul Testament. Un caz concret: Iov

Dar, să revenim la problema fricii: aceasta are o valoare semnificativă în Vechiul Testament, nefiind elidată de legea nouă, aceea a iubirii, înfățișată în Noul Testament, ci devenind, mai degrabă, un fundament ce vizează orice model de trăire religioasă autentică. În fața fenomenelor miraculoase, omul

¹ Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica Filocalie*, Părinți Aghiorți, Galați 2009, 84-85.

² Sfântul Augustin, *Despre minciună. Ediție bilingvă*, Surse clasice, București 2006, 156-157.

³ Sfântul Augustin, *Despre minciună*, 58-59.

⁴ Sfântul Augustin, *Despre minciună*, 66-67.

⁵ Cf. Sfântul Augustin, *Despre minciună*, n. 25, 166.

experimentează sentimentul unei prezențe copleșitoare, care îl face să devină conștient de propria nimicnicie. Vechiul Testament abundă de asemenea exemple (Moise și rugul aprins – Is 3,6; Iacob și viziunea sa nocturnă – Gn 28,17, etc.). În toate aceste cazuri, Dumnezeu își manifestă măreția în creație prin semne vizibile, astfel omul ajunge la cunoașterea autentică a Dumnezeului Celui viu⁶. Dar, tot Vechiul Testament ne propune un mod de a-L cunoaște pe Dumnezeu într-o manieră mult mai profundă: prin suferință. Protagonistul acestei experiențe cel puțin intense este nimeni altul decât Iov. Ne vom opri în cele ce urmează asupra experienței sale, bazându-ne pe excelentul articol scris de către S. Ticcianti⁷. Încă din primul verset al primului capitol se scoate în evidență cea mai mare virtute a lui Iov: „se temea de Dumnezeu și se ferea de rău” (Iov 1,1). În versetul 5 descoperim că „așa făcea mereu Iov” (Iov 1,5). Așadar, între Iov și Dumnezeu există un legământ, un legământ pe care Satan va încerca să-l șubrezească. Fără niciun dubiu, Iov nu va renunța la Dumnezeu, însă cum va reuși să facă acest lucru atunci când Dumnezeu devine străin față de el? Pentru că, Cel în care Iov și-a pus nădejdea, este un Dumnezeu care răspunde cu binecuvântări sacrificiului său. Presupoziția lui Satan în ceea ce-l privește pe Iov este aceea că slujitorul lui Dumnezeu se comportă în acest fel bazându-se pe preconcepția conform căreia Dumnezeu este Cel care îi cere acest lucru și, bineînțeles, recompensează pe măsură acest comportament. Ceea ce Satan încearcă să facă este să distrugă nu numai echilibrul format între Dumnezeu și Iov, dar mai ales să-L facă pe Dumnezeu de nerecunoscut de către Iov. Ulterior, acesta își va pune problema slujirii unui Dumnezeu despre care nu are nicio preconcepție, adică doar pentru faptul că este Dumnezeu și nu pentru că așteaptă anumite beneficii, am putea spune „degeaba”: „Oare degeaba se teme Iov de Dumnezeu?” (Iov 1,11). Așadar, odată întrerupt legământul, iar preconcepția lui Iov despre Dumnezeu fiind diminuată la maxim, ne-am fi așteptat ca zelul lui Iov să se diminueze în egală măsură. Cu toate acestea, observăm că există ceva mult mai profund în acest legământ, ceva care depășește nivelul unei acțiuni reciproce, ceva care rămâne chiar și după așa-zisa ruptură. De fapt, în suferința sa, Iov Îl simte încă pe Dumnezeu și înțelege, totodată, că această suferință este de la Dumnezeu. Așadar, chiar dacă legământul amintit poate suferi o oarecare distorsionare, acesta nu poate fi uitat sau abandonat. Cei din anturajul lui Iov, însă, privesc dreptatea lui Dumnezeu din punct de vedere al recompensei, ceea ce implică răsplătirea celor drepti și pedepsirea celor răi. Este, prin urmare, modelul pe care este structurată societatea, conform căreia Iov cel suferind este catalogat ca fiind „rău”. Din acest punct de vedere, suferința lui Iov trebuie să fie un rezultat al păcatului. Însă, Iov persistă în integritatea sa și pătrunde parametrii mult mai adânci ai legământului, ceea ce nu se poate afirma despre prietenii săi: singura realitate pe care aceștia o acceptă este aceea că suferința este consecința păcatului, iar prosperitatea este rezultatul dreptății. Prin integritatea sa, Iov contrapozitionează această viziune mărginită și transcende acești parametri, îndeplinind promisiunea făcută încă de la debutul cărții, aceea a respectării dimensiunii profunde a legământului. Cunoștințele lui Iov, în schimb, se pun în locul lui Dumnezeu și devin ei judecători. Este o consecință a subordonării poruncii lui Dumnezeu în fața unui sistem legal sau a unei mentalități înguste,

⁶ Cf. P. Auvray — P. Grelot, «Crainte de Dieu», in X. Léon-Dufour, ed., *Vocabulaire de Théologie Biblique*, Paris 1970, 219-220.

⁷ Cf. S. Ticcianti, «Does Job fear God for naught?», *Modern Theology* 21:3 (2005) 353-366.

conform căreia relația personală cu Dumnezeu se bazează pe recompensă. Această integritate a lui Iov înfloarește în momentul în care el se găsește în postura de a confrunta legea: în acel moment, el devine conștient de integritatea sa, sau, am putea spune, de faptul că el este ales de Dumnezeu. Această conștientizare, în ceea ce-l vizează pe Iov, este, mai degrabă, un proces în devenire. Iov trebuie să dea dovadă de cine este cu adevărat. El trebuie să relaționeze cu Dumnezeu dincolo de limitele „legământului”, iar această relație profundă devine, ceea ce am putea numi, *lupta* lui Iov. Parcurgând această cale, Iov se descoperă pe sine însuși și, în același timp, se re-crează. Numai parcurgând acest traseu, Iov reușește să relaționeze cu Dumnezeu Creatorul, făcând să devină personală această calitate de a fi alesul lui Dumnezeu. Această conștientizare din partea lui Iov nu se poate concretiza decât în lupta acerbă pe care o poartă. A vieții în afara acestei strădanii ar însemna a se împotrivi și chiar a trăi în afara alegerii pe care Dumnezeu Însuși a înfăptuit-o. Ar însemna, deci, a-i nega veridicitatea. Este exact ceea ce se întâmplă cu prietenii lui Iov: reducând atotputernicia lui Dumnezeu la nivelul doctrinei amintite mai sus, aceea a recompensării, aceștia nu fac decât să nege transcendența lui Dumnezeu în fața legii, dar și modul gratuit în care Dumnezeu alege, adică își neagă propria existență. Ei își duc existența spre propria condamnare pentru că nimeni nu poate evita modul arbitrar în care Dumnezeu hotărăște. Doar confruntând această realitate, indiferent cât de înfricoșătoare ar părea, se poate ajunge la cunoașterea modului în care Dumnezeu alege în mod necondiționat creația. Paralelismul dintre Iov și prietenii săi denotă adevărata natură a ascultării: însemnătatea slujirii lui Dumnezeu „degeaba”, așa cum am văzut mai sus. Procesul prin care se definitivează integritatea lui Iov începe dinlăuntrul său și constă în lupta pe care el o va depune vis-a-vis de lege. El nu va renunța să nădăjduiască în Cel care transcende preconcepțiile îngrădite de lege și va continua să-L slujească bazându-se nu pe acestea, ci conștientizând atotputernicia lui Dumnezeu în relație cu acestea. Are loc o transformare a lui Iov ca rezultat al procesului în care acesta decide cum să se manifeste față de situația în care a fost pus. Ascultarea lui Iov este pusă în mișcare de către încercările la care este supus, iar acest fapt indică importanța întregului proces, nu doar a rezultatului, contrar modelului pe care societatea îl propune. Un lucru este cert: cartea lui Iov nu-i va descoperi cititorului răspunsul la problema răului din lume, însă, cu siguranță, îl va transpune pe cărarea care duce la o profundă transformare interioară și îl va determina, din acel moment, să-și formuleze întrebările într-o manieră total diferită, fiind, poate, *provocarea* din zilele noastre.

Înlăturarea fricii prin lupta ascetică

În Noul Testament, teama reprezintă o reacție normală a credincioșilor în fața manifestărilor divine: spre exemplu, în fața numeroasele minuni înfăptuite de către Mântuitorul sau chiar de către Apostoli. Așa cum am observat în cazul lui Iov, teama are un singur scop: acela de a-l introduce pe om pe calea descoperirii unei credințe mai adânci, ce va deveni rezultatul intersectării fricii cu încrederea în Dumnezeu. El Însuși rostește de nenumărate ori fraza: „Nu vă temeți!”, spre exemplu, atunci când i-a întâmpinat pe apostoli mergând pe apă – Mt 14,27 – deoarece Dumnezeu îi înconjoară pe oameni prin intermediul providenței Sale părintești și veghează asupra nevoilor acestora⁸. Atunci când

⁸ Cf. P. Auvray — P. Grelot, «Crainte de Dieu», 220-222.

Sfântul Petru I-a cerut Mântuitorului să-i permită să vină pe apă la El (Mt 14,28), Iisus i-a răspuns: „Vino!” (Mt 14,29). Petru, coborând din barcă, a început să pășească pe apă și s-a îndreptat către Iisus. În acest moment, puterea pe care o primește, nu provine de la natura sa, în schimb, ea își are izvorul în relația pe care o dezvoltă cu Mântuitorul. Aceasta este, de fapt, adevărata libertate, cea care îl descătușează pe om din legăturile lumii create și, în final, de moarte. A avea posibilitatea de a alege între numeroase idei, convingeri, modele, este o caracteristică a zilelor noastre. Acest tip de așa-zisă libertate, însă, poate crea confuzii, incertitudine și, implicit, teamă. La fel de importantă este și tangența omului cu noțiunea de cunoaștere, care implică mult mai mult decât termenul de informație. A cunoaște, în adevăratul sens al cuvântului, presupune o eliberare de propriul individualism, adică o deschidere totală față de aproapele⁹. Călea care duce la o asemenea libertate și cunoaștere este cea a luptei ascetice, ce implică mult curaj, și are ca rezultat dobândirea dragostei adevărate, aceea de care amintește Sfântul Apostol Pavel în întreg capitolul 13 din Epistola I către Corinteni. Asceza creștină reprezintă, așadar, o moarte treptată împreună cu Hristos, o moarte a omului vechi, am putea spune, o mortificare eroică cu Hristos și în Hristos. În acest act, întâi murim cu Hristos, ceea ce presupune un act de smerenie totală, pentru a putea învia cu El. Esențialitatea curajului, care stă la baza ascezei, este încă o dată pusă în evidență de faptul că, în această luptă, prezența Mântuitorului în noi este tainică, rămânând la nivelul credinței¹⁰. De fapt, prin efortul ascetic, natura umană participă din ce în ce mai mult la tăria naturii umane a Mântuitorului, eliminând orice urmă de teamă, inclusiv cea de moarte. Următorul citat conține câteva cuvinte ale Mitropolitului Teolipt al Filadelfiei către monahia Irene, cuvinte care ar trebui să răsune în mințile fiecărui creștin dar, cu precădere, în cele ale monahilor: «Tu [...] ai văzut deja veacul cel viitor și ai iubit fericirea de acolo, *te-ai răstignit pentru cele prezente prin viața monahală* și ai făgăduit să viețuiești numai pentru nădejdea celor viitoare, ca să poți spune împreună cu Pavel: „Nu eu mai viețuiesc, ci Hristos viețuiește în mine” [Ga 2,20]. [...] Mortul e nemișcat față de cugetele și voile trupului și așa Îl are pe Hristos viu în el, prin aceea că viețuiește viața Duhului și umblă în Duhul, *făcându-și cetățenia în ceruri*»¹¹. Așadar, scopul fiecărui creștin este acela de a deveni cetățean al cerului, după cum mărturisim la fiecare Dumnezeiască Liturghie, atunci când rostim Crezul: „aștept învierea morților și viața veacului ce va să vină”. Dacă credem cu adevărat afirmației de mai sus, atunci încercările și suferința experimentate în timpul ascezei nu inspiră teamă sau îngrijorare ci, paradoxal, bucurie. În ultimul capitol al celei de-a doua Epistole către Corinteni, Sfântul Pavel îndeamnă ca fiecare să se cerceteze pe sine însuși pentru a vedea dacă este vrednic de Dumnezeu: „Cercetați-vă pe voi înșivă dacă sunteți în credință; încercați-vă pe voi înșivă. Sau nu vă cunoașteți voi singuri bine că Hristos Iisus este întru voi?” (2Cor 13,5). Iar, în final, le amintește: „Deci, fraților, bucurați-vă! Desăvârșiți-vă, mângâiați-vă, fiți uniți în cuget, trăiți în pace și Dumnezeu dragostei și al păcii va fi cu voi” (2Cor 13,11). Bucuria aceasta, de care amintește Sfântul Pavel, este tocmai bucuria trăirii Evangheliei, care duce inevitabil la căutarea împărăției cerurilor și a

⁹ Cf. C. Yannaras, «Towards a New Ecumenism», *Sourozh* 70 (1997) 1-4.

¹⁰ Cf. D. Stăniloae, *Sensul ascezei monahale*, Alba Iulia 2005, 13-17.

¹¹ Teolipt al Filadelfiei, *Despre viața ascunsă în Dumnezeu. Cuvinte duhovnicești, imne și scrisori. Studiu introductiv și traducere diac. Ioan I. Ică jr.*, Sibiu 2010², 396.

vieții veșnice, îndeplinind porunca Mântuitorului: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu” (Mt 6,33). Teama poate deveni bucurie, poate fi izvorătoare de har și de înțelepciune atunci când este transformată în frica de Dumnezeu, așa cum putem observa în capitolul 1 din cartea Înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah (versetele 10 și 11): „Frica Domnului este mărire și laudă și veselie și cunună de bucurie. Frica Domnului va desfăta inima și va da veselie și bucurie și lungime de zile”. În momentul în care Mântuitorul Hristos relatează cele ce se vor întâmpla cu ucenicii Săi după ce le încredințează misiunea de a propovădui vestea cea bună, tocmai aceea că „împărăția cerurilor s-a apropiat”, le mărturisește că aceasta nu va fi deloc lipsită de evenimente: „vă vor da pe mâna sinedriștilor și în sinagogile lor vă vor bate cu biciul” (Mt 10, 17); „și veți fi urâți de toți pentru numele Meu” (Mt 10, 22). Cu toate acestea, Mântuitorul le poruncește, de trei ori, să nu aibă teamă, menționând: „Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă; temeți-vă mai curând de acela care poate și sufletul și trupul să le piardă în gheena” (Mt 10, 28). Domnul îi asigură că, dacă îi vor ucide, de fapt nu vor pieri, pentru că El îi va învia și vor avea viață veșnică. Așadar, una dintre caracteristicile fundamentale ale unei persoane de bună credință este aceea de a nu avea frică, iar cel mai elocvent exemplu este moartea martirică. Omul trebuie, însă, să se teamă de Dumnezeu pentru că El este consecvent și dinamic în tot ceea ce se întâmplă, de la moartea unei simple păsări și până la persecuția apostolilor care nu vor fi scutiți de martiriu, doar pentru că Îi sunt credincioși. Dimpotrivă, misiunea propovăduirii Cuvântului Domnului nu se poate sfârși decât în suferință, însă, totodată, relația care se stabilește reciproc între ucenici și Mântuitorul are consecințe eterne, deci teama nu mai are nicio putere în fața persecuțiilor și a martirajului¹².

Sfântul Vasile cel Mare, model autentic de luptător neînfricat al lui Hristos

Există un episod impresionant în viața Sfântului Vasile cel Mare, care a devenit un fel de laitmotiv în rândul multor lucrări științifice, dar și cu caracter spiritual. În anul 370, Împăratul Valens, care îmbrățișase creștinismul sub formă ariană, decide să împartă Capadocia în două provincii, regiune pentru care nu și-a pierdut niciodată antipatia. Călătorind către Siria, la sfârșitul anului 371, cu scopul de a-și impune crezul asupra supușilor, îl trimite înaintea sa pe Domitius Modest, prefect al provinciei Pretorium. Aflând că Sfântul Vasile se află printre opozanți, Modest îl convoacă pe Arhiepiscop la discuții, sperând că va reuși să-l intimideze. Pretinde, așadar, ascultare în numele Împăratului, însă Sfântul Vasile refuză, în numele lui Dumnezeu. Modest merge mai departe, amenințând cu sărăcie, tortură, exil și moarte. În schimb, Sfântul Vasile rămâne ferm, amenințările nu au niciun efect asupra sa: singurele lucruri care îi puteau fi confiscate erau doar câteva vechituri și niște cărți; indiferent unde ar

Împăratul Valens primind răspunsul Sfântului Vasile prin Domitius Modest

¹² Cf. H.S. Pappas, «The 'Exhortation to Fearless Confession' – Matthew 10:26-33», *The Greek Orthodox Theological Review* 25 (1980) 239-248.

fi fost exilat, tot teritoriul lui Dumnezeu ar fi fost; torturile nu ar fi avut niciun efect asupra unui trup deja mort; iar moartea ar fi fost o binecuvântare, scurtându-i călătoria către casă. Pentru cel care Îl propovăduiește pe Hristos răstignit, frica de moarte nu există. De altfel, mai ales pentru un monah, însăși haina monastică pe care o îmbracă simbolizează moartea pentru lumea aceasta, pe care chiar și-o dorește. Uimit de răspunsurile sale, Modest a recunoscut că nu i se vorbise în așa manieră niciodată. Din nou, Sfântul Vasile uimește prin reacția sa: „Este posibil să nu fi întâlnit un episcop până acum?”. Din acel moment, Valens și-a diminuat pretențiile de a-și impune viziunea eretică asupra Capadociei, participând chiar la slujba din ziua Bobotezei. Izvoarele menționează că biserica era plină, iar la capătul ei se afla Sfântul Vasile, deloc impresionat și chiar indiferent față de prezența Împăratului. Cu toate acestea, în ziua următoare au avut loc lungi discuții teologice între cei doi¹³.

Acesta este unul dintre exemplele prezente în literatura patristică prin care Sfântul Vasile este înfățișat ca fiind neînfricat și curajos, dar în același timp blând și smerit. Viziunea creștină, așadar, este contrară celei mondane: femeile trebuie să-și însușească trăsături bărbătești, adică să fie curajoase și neînfricate, iar bărbații, precum Sfântul Vasile, să devină blânzi și smeriți. Pentru acest motiv, viața ascetică ideală a fost întotdeauna descrisă folosind metafore masculine, o tradiție care își face apariția începând cu secolul al IV-lea, prin scrierile Sfântului Ioan Gură de Aur¹⁴.

Marea provocare a teologiei zilelor noastre: confruntarea răului și a suferinței

Discursul de până acum ne conduce către următoarea concluzie: tradiția creștină cunoaște o singură cale, aceea a obligativității și, în același timp, a puținței de a îndura experiența răului, dar și, uneori, „dezamăgirea” personală față de Dumnezeu, înfățișată sub forma îndoielii. După cum am văzut, lupta aceasta este cea purtată de către Iov, stând pe grămada de gunoi, dar și de către Iisus, pe cruce. În final, au învins?¹⁵. În ciuda tuturor realizărilor pe care societatea modernă le-a atins, aceasta s-a dovedit a fi neputincioasă în incapacitatea sa de a confrunta răul și suferința, în special în prezent. Dar, având în vedere faptul că nimic nu este întâmplător, poate aceasta este marea provocare a teologiei din ziua de astăzi: aceea de a confrunta răul și suferința. În primul rând, o teologie a suferinței trebuie să aibă în vedere, în fiecare apologie a sa, modul în care Dumnezeu S-a făcut prezent în lume: pe cruce, iar mai apoi, în înviere¹⁶. Avem de-a face, astfel, cu o cunoaștere bazată pe credință, una ce se coboară la noi prin revelație dumnezeiască, dar și cu modul uman de înțelegere, care urcă la Dumnezeu plecând de la creaturi. În acest

¹³ Cf. Schaff, Philip, *Basil: Letters and Select Works*, Nicene and Post-Nicene Fathers: Second Series, VIII, Grand Rapids 1983, New York 2007², 32-33.

¹⁴ Spre exemplu, monahia care ajunge pe culmea virtuților prin asceză este comparată cu un atlet care luptă fără teamă în arenă; maica stareță devine, astfel, un fel de general care își conduce subalternele în lupta împotriva demonilor care le amenință constant. Idealul pentru o monahie este să se ridice deasupra fragilității sale feminine și să-și asume calități masculine. Cf. A.-M. Talbot, «A Comparison of the Monastic Experiences of Byzantine Men and Women», *The Greek Orthodox Theological Review* 30 (1985) 9.

¹⁵ Cf. H. Häring — D. Tracy, «Introduction», in H. Häring, D. Tracy, ed., *The fascination of evil*, Concilium, Glen Rock 1998, 6.

¹⁶ H.U. von Balthasar, *The Glory of the Lord. A Theological Aesthetics*, I. *Seeing the form*, Edinburgh 1982, 9; orig. germană, *Herrlichkeit: Eine Theologische Ästhetik*, I. *Schau der Gestalt*, Einsiedeln 1961, 1967.

sens, nu ar trebui neglijată atenția care se cuvine tuturor celor care au suferit de-a lungul istoriei, dar, mai ales, celor care suferă, în prezent, în întreaga lume. Aceștia sunt adevărații artiști și făuritorii diferitelor înfățișări ale răului și ale suferinței, dar, în același timp, și ale speranței¹⁷. Calea de urmat este, în consecință, una care înfățișează o dublă direcție, iar Numele acesteia ar trebui să răsună în urechile fiecărui creștin: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața” (In 14,6)¹⁸.

Pe această cale, omul Îl întâlnește pe Mântuitorul Iisus Hristos și are posibilitatea de a experia transcendența, participând, tot prin credință, la întruparea, la moartea pe cruce și la învierea Sa. Iisus a transformat întreaga viață umană prin prezența Sa exclusivă pentru ceilalți: atotputernicia, atotștiința și omniprezența Sa își găsesc temeiul în această prezență totală, neschimbabilă, până în momentul morții Sale. Acesta este modelul de urmat pentru creștini, cu scopul de a ajunge cristoformi, prin participare la ființa lui Hristos. Pentru ca această relație de tip „religios” să devină transcendentă, este necesară asumarea unei noi vieți, „în slujba celorlalți”¹⁹. Chiar dacă, în mod tragic, în timpul pe care îl trăim acum, împărăția violenței și a terorii pare mai puternică decât puterea binelui, nu trebuie să uităm faptul că, în eshton, „Steaua care strălucește dimineată” (Apoc 22,16), Hristos, va triumfa, iar îngerii, sfinții și Mielul lui Dumnezeu se vor găsi într-o lume a dragostei fără de sfârșit, o reflecție a dragostei desăvârșite a lui Dumnezeu. Rolul omului în acest proces este acela de a-și exercita libertatea în slujirea față de aproapele și în ascultarea față de Dumnezeu, pentru a putea permite relației dintre Dumnezeu și creație să aibă precedență în viața personală, în mod natural și vădit, în detrimentul oricărei alte preocupări²⁰.

În final, având în vedere faptul că am început această prelegere citându-l pe Sfântul Augustin, aș aduce în prim plan tot viziunea sa asupra vieții viitoare, care, de altfel, este cea unanim împărtășită de către Sfinții Părinți și care elude orice urmă de teamă din viața fiecăruia, pentru că, ființa noastră, întregită de nemurire și de incoruptibilitate, va fi lipsită de orice fel de patimă și nu va experimenta niciun fel de luptă interioară sau exterioară. Așadar, „aici (pe pământ) nu mai trebuie să ne temem de moarte, cu toate că viața nu e veșnică, în schimb va trebui să iubim de-a pururi fericirea, care e eternă. Căci în acest scop se interpune mijlocitorul nemuritor și împătimit, datorită neajunsurilor, pentru ca ființei omenești să nu i se permită să ajungă la nemurire și fericire, pentru că știe ce-i stă în cale și anume, neajunsurile și amărăciunile. Dar la aceasta s-a interpus și un muritor fericit, pentru ca, după ce se va săvârși prin moarte, va deveni, sculându-se dintre cei morți, nemuritor, așa cum ne-a arătat El prin învierea Sa, făcând din cei năpăstuiți fericiți, din rândul cărora El niciodată n-a plecat”²¹. În orice moment al vieții sale, indiferent de încercările, de suferința, de neajunsurile sau de amenințările la care este suspus, omul ar trebui să-și amintească numai de Hristos, singurul remediu împotriva fricii, pentru că El este Adevărul.

Florin Ristache

¹⁷ Cf. D. Tracy, «Saving from Evil: Salvation and Evil Today», in H. Häring, D. Tracy, ed., *The fascination of evil*, Concilium, Glen Rock 1998, 113-116.

¹⁸ Cf. N. Lash, «Fear of the dark», *Modern Theology* 16 (2000) 203-214.

¹⁹ D. Bonhoeffer, *Letters and Papers from Prison*, New York 1979, 381.

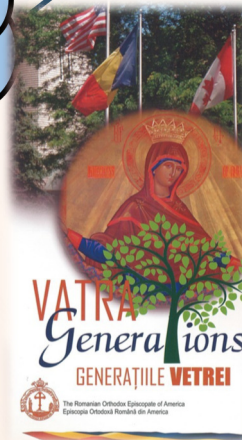
²⁰ Cf. K. Barth, *Church Dogmatics*, III, Edinburgh 1961, 599-602. Cf. A.P. Pauw, «Where Theologians Fear to Tread», *Modern Theology* 16 (2000) 39-59.

²¹ A. Augustin, *Despre Cetatea lui Dumnezeu*, Biblioteca de Filosofie. Clasicii filosofiei universale, București 1998, 557-558.

**Vatra
Generations
Appeal**

**Goal:
\$700,000**

**\$398,218.26
Collected as
of September
30, 2020**

Work on the new eaves of the Main Residence (see picture below), is complete. On the right, the walls of the front porch are ready for insulation and new siding, a project that is ongoing.

Thank you for your support!

Donate at roea.org.

